

ПЕРЕКЛАДИ

УДК 821.222.1-32'06

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2024.30.13>

Ірина ЛЕВЧИН, канд. філол. наук, асист.

ORCID ID: 0000-0002-4371-106X

e-mail: i.levchyn@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

**ПЕРЕКЛАД ДЕСЯТИ КОРОТКИХ ОПОВІДАНЬ БЕЛЬКЕЙС СОЛЕЙМАНІ
ЗІ ЗБІРКИ "ГРА У НАРЕЧЕНУ Й НАРЕЧЕНОГО"**

Пропонується переклад із перської українською мовою десяти коротких оповідань іранської письменниці Белькейс Солеймані (1963–), вибраних із збірки "Гра у наречену й нареченого" (2007). Твори "Гра у наречену й нареченого", "Дев'яносторіччя бабусі", "Поцілунок", "Щирий друг", "Красномовиця", "Могила матері", "Спільний друг", "Медовий місяць", "В'язниця", "Матір і донька" перекладені українською вперше.

Ключові слова: сучасна перська література, сучасна проза Ірану, Белькейс Солеймані, гра у наречену й нареченого.

Гра у наречену й нареченого

(بازی عروس و داماد)

Заріджан виповнилось 36 років і вона ще не була одружена. Коли її молодшого брата відправили навчатись на Захід, Заріджан могла жити безтурботно у своє задоволення, не переймаючись думкою інших. Спочатку вона пропонувала одружитися панові Фарзіну, торговцю сендвічами у їхньому районі, а потім панові Ахмаду, торговцю фруктами у їхньому районі. Заріджан зранку до вечора стояла перед магазином весільного одягу на площі їхнього району, дивилася на сукні, чим викликала співчуття у всіх спостерігачів. Урешті відбулася сімейна нарада для розв'язання цієї складної ситуації. Літня матір попросила всіх своїх синів і дочок подумати про становище Заріджан і сказала: "Заріджан упродовж дня по тисячу разів перемиває кістки своєму покійному батькові". Фаргад, старший брат Заріджан, сказав, що з усіх сил намагатиметься знайти для Заріджан "фальшивого" чоловіка й організувати для неї весілля, щоб Заріджан заспокоїлась. Аббас, один із робітників майстерні Фаргада, погодився одружитися із Заріджан. Для неї організували розкішне свято весілля й Заріджан насправду стала нареченою. Наступного дня після весілля Заріджан знову одягла весільну сукню і змусила пана Аббаса вдягти його одяг нареченого та сісти за святковий стіл наречених. Вони знову годували один одного медом та обмінювались каблучками. За один місяць Заріджан 27 разів влаштовувала гру у наречену й нареченого. Пан Аббас поскаржився панові Фаргаду. Знову зібрались на сімейну нараду. Домовились, що пан Аббас помер в автокатастрофі й Заріджан стане вдовою. Пан Аббас помер і всі, зокрема й Заріджан, одягли чорний одяг і дотримувались трауру. Заріджан 40 днів носила чорний одяг. На 41 день вона спочатку запропонувала одружитися панові Фарзіну, торговцю сендвічами у їхньому районі, а потім панові Ахмаду, торговцю фруктами, вона засувувала за грою в наречену й нареченого!

Дев'яносторіччя бабусі

(نودسالگی مادر بزرگ)

Історія почалася після 90-річчя бабусі. Одного дня моя старша сестра зрозуміла, що бабуся розмовляє із якимось чоловіком. Наступні дні молоді і підлітки родини потай слухали еротичні історії бабусі. Вона безвідмовно на весь голос розповідала найдрібніші подробиці. Іноді про те, як сварилась із чоловіком, а частіше – про те, як він до неї залицявся.

Після однієї сімейної наради батько й матір прийняли рішення ув'язнити бабусю в кімнаті. Як тільки бабуся переселилась у кімнату, молоді і підлітки випереджали один одного, щоб прислужувати їй, і постійно чатували та підслуховували біля дверей її кімнати. Тоді батьки вирішили знову зачинити її в коморі в кутку двору. Окрім матері ніхто не міг до неї заходити, а всім іншим заборонялось наближатись до комори.

Через декілька місяців, коли вже всі майже забули про бабусю, однієї ночі, коли батька не було вдома, усі збіглись до комори на крик і вереск бабусі, яка кликала Бога і свою матір. Наша матір раніше за всіх увійшла в комору й зачинила двері із середини. Бабуся безупинно кричала: "Боже, допоможи мені. Боже, вмираю". Ми стояли за дверима комори й були впевнені, що бабуся вмирає. Старша сестра плакала, а брат готувався, щоб повідомити про це тітці. Потроху бабусин крик змінився на протяжний стогін і врешті стало тихо. Коли матір вийшла, старший брат запитав: "Померла?" Вона відповіла: "Ні, народила".

Поцілунок

(بوسه)

Коли сусідський хлопець мене поцілував, мені було 12 років. Вранці наступного дня мій матрац висів на перилах балкона й моя мати дорікала мені, що завтра-післязавтра мені треба буде йти в дім чоловіка, а я ще й досі пісяю в ліжко.

Щирий друг

(همدم)

Ми знали і наша мати знала, що ми знали, що вона вбила нашого 85-річного батька. Ми всі чекали такого дня, просто не знали, кого з них вб'ють, а хто з них стане вбивцею. Якби нашій матері не вдалося, то нашому батькові б точно вдалося. Ми всі цілували обличчя матері, плакали у її обіймах і читали в її очах: "нічого не зможете вдіяти". Знайомий лікар видав свідоцтво про смерть батька і похорон відбувся найкраще. На церемонії поховання батька мати лише промовила: "Я втратила щирого друга".

Красномовиця

(زن سخنور)

Коли чоловік хотів їй дорікнути, казав: "Прочитай хоча б одну сторінку книги".

Жінка обожнювала займатись домашніми справами, але в неї був гострий слух. Вона ніколи не сідала та не

© Левчин Ірина, 2024

слухала чийсь розмови. Вона прала, готувала, розмовляла з кимось іншим і одночасно слухала.

Одного дня потяг чоловіка затримався на чотири години. Чоловік на залишковому заряді мобільного телефону повідомив їй, що перебуває в пустелі Кашана та ймовірно не приїде на конференцію інституту творчого мислення. Директор інституту, коли зрозумів ситуацію, сказав, що зараз не час оголошувати про цю затримку і він не знає, що йому робити з натовпом слухачів, які з'їхалися з усіх кутків міста. Жінка без зволікання сказала, що в неї є текст доповіді чоловіка та вона може виступити від його імені.

Серед купи паперів чоловіка вона взяла декілька сторінок і понесла в інститут. Текст поклала перед собою і почала. Протягом години й десяти хвилин жінка змусила людей сміятись, плакати та замислитись. Директор інституту помітив, що вона жодного разу навіть не подивилася на текст доповіді конференції. На запрошення директора інституту через місяць вона успішно виступила вже зі своєю доповіддю.

Тепер у неї є свій офіс, менеджер програми, особистий секретар. Усе, що чула за свої 42 роки, вона переказує слухачам у незвичайній комбінації. Бабусині історії в поєднанні з віршами Шекспіра, що чула від диктора радіо, і з розповідями сусідки вона використовує для формулювання психологічних і морально-етичних настанов, які й доноситься до слухачів. Проте й досі чоловік каже їй, що було б не погано, якби вона прочитала хоча б одну сторінку книги.

Могила матері

(خاک مادر)

Батько сказав: "Твоя мама полетіла на небо". Тітка з боку батька сказала: "Твоя мама поїхала в довгу подорож". Тітка з боку матері сказала: "Твоя мама – це та яскрава зірка, що біля місяця". Дівчинка сказала: "Моя мама пішла під землю". Тітка з боку батька зауважила: "Молодець, яка ж дівчинка реалістка, як швидко змирилася із дійсністю".

Дівчинка з наступного дня після поховання змушувала батька приводити її на могилу матері. Там вона спочатку рівняла землю на могилі, поливала водою і трохи говорила з матір'ю. На третій тиждень, коли поливала водою могилу, спитала батька: "Чому моя мама не проростає?"

Спільний друг

(دوست مشترک)

Вона знала, що організація дала їй це завдання, щоб перевірити її. Вбивство Ахмада не було легкою справою. Вона провела з Ахмадом усе дитинство, юність і навіть частину її молодості. Дуже швидко відкинула всі сумніви та виконала наказ.

Через п'ять років одружилася з Мустафою, її й Ахмада спільним другом, який був членом організації та якого все життя ненавиділа. Тепер у неї був хтось, з ким могла говорити про Ахмада.

Медовий місяць

(ماه عسل)

Урешті після двох років взаємних образ і суперечок за посередництва родичів вони помирилися й одружилися. Дядько дав їм ключі від вілли на півночі Ірану, щоб

вони там провели свій медовий місяць. Вирішили почати все з самого початку. Декілька перших днів дівчина лише гуляла на березі моря та спостерігала за купанням чоловіка. Одного дня чоловік силоміць зтягнув її у воду в тому одязі, який був на ній, сказав: "Не треба боятися моря" та почав з нею хлюпатися. Дівчина намагалася повернутись на берег, але чоловік її не пускав. Він плавав навколо своєї дружини, глузував із неї, а дівчина борсалася у воді, намагаючись показати, що не боїться води. Чоловік демонстрував їй різні стилі плавання, які знав, усе більше віддаляючись від неї. Коли ж приплив назад, то не побачив дружини. Подумав, що вона на березі, але там її теж не було. Тоді він повернувся на те місце, де її залишив, і побачив, що вона потонула, хоча глибина була незначною. Родичі дівчини подали в суд на чоловіка і сказали, що він втопив свою дружину. Декілька людей за-свідчили, що чоловік силоміць зтягнув жінку у воду. Уже декілька років, як чоловік сидить у в'язниці, і лише батьки дівчини знають, що одного разу в підлітковому віці її ледве вдалося врятувати від втоплення в басейні одного знайомого, тому що в неї стався напад епілепсії.

В'язниця

(زندان)

Коли чоловік вийшов з в'язниці, його матір вже померла, а наречена одружилася з іншим. Він купив зброю та вбив спільника, через якого його ув'язнили, і знову повернувся до в'язниці.

Цього разу, коли вийшов з в'язниці, місто змінилося. Його родичі і знайомі або вже померли або не впізнавали його.

Протягом тижня мешкав у хостелі, потім ночував у парках, метро та під мостами.

Уранці одного холодного зимового дня, коли прокинувся, побачив, що старий чоловік, який спав поруч на картоні, помер. У ту ж мить серед своїх речей дістав дерев'яну палицю і так вдарив у тім'я мерця, що розтрощив йому голову. Справу зроблено, із закривавленою палицею він сів біля трупа чоловіка, щоб було видно людям. Тепер він точно знав, що це востаннє бачить світ поза стінами в'язниці.

Матір і донька

(مادر و دختر)

Матір вступила в університет, щоб якнайкраще зіграти свою історичну роль у студентському русі. Проте її студентські роки промайнули й вона так і не побила жодного скла, не взяла участь у самозахисті, не вплуталася у сутичку з поліцією. Результатом чотирирічного навчання матері в університеті стало одруження з батьком.

Донька вступила в університет, щоб обрати чоловіка свого життя. Для того, щоб проявити себе перед юнаком, у якого закохалася, вона взяла участь у студентських протестах. Результатом протесту стало усунення її від навчання на два семестри та відрахування хлопця з університету.

Джерела ілюстративного матеріалу

سليماني، بلقيس. (2010). بازی عروس و داماد. مجموعه داستان. چاپ هشتم. تهران: نشر چشمه، ۱۳۸۸، ص ۱۰۲.

Sources

Soleimani, B. (2010). *Game Bride and Groom*. Collection of short stories (8th ed). Češme [in Persian].

Отримано редакцією журналу / Received: 28.06.24

Схвалено до друку / Accepted: 26.11.24

Iryna LEVCHYN, PhD (Philol.), Assist.
ORCID ID: 0000-0002-4371-106X
e-mail: i.levchyn@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

**TRANSLATION FROM PERSIAN INTO UKRAINIAN OF THE TEN SHORT STORIES BY BELGHEIS SOLEIMANI
FROM COLLECTION OF STORIES "GAME BRIDE AND GROOM"**

The publication presents the Ukrainian translation of the ten short stories by the Iranian writer Belgheis Soleimani from collection of stories "Game Bride and Groom" (2007). These ten short stories "Game Bride and Groom", "Grandma's 90th Birthday", "Kiss", "Sincere friend", "Woman orator", "Mother's grave", "Mutual friend", "Honeymoon", "Prison", "Mother and daughter" were translated into Ukrainian for the first time.

K e y w o r d s : *modern Persian literature, contemporary Iranian prose, Belgheis Soleimani, Game Bride and Groom.*